

en pestilens for farveblinde. Desuden er der en lang række kort, der beskriver forskellige landbrugsforhold dels med fladesignatur for administrative enheder, dels med en særlig dims for de enkelte brug - ja, de enkelte. Økonomien har vel nødvendiggjort de alt for mange oplysninger på samme kort - trods alt, for projektet må være meget kostbart. Det må blive et af de allersidste i en gammel, men teknisk "fuldendt" kvalitet. Man må tro, at den ny teknik, selvom den giver flere hurtige muligheder, vil give mere skematiske løsninger. I alle tilfælde er der her tale om en virkelig imponerende materialesamling. En ufattelig mængde god, solid forskning er basis for værket. Selv om der jo nok kan være en særlig politisk drivkraft i bevillingen bag projektet, er det misundelsesværdigt, hvordan man visse steder tør investere i videnskabelige projekter i det hele taget, men også projekter, der ikke uden videre kan betale sig.

Henning Mørch

Atlas Ost- und Südosteuropa. Hrsg.: Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut. 3.1-H1: Der Aufschwung des Fremdenverkehrs aus westlichen Ländern nach Ungarn in den 80er Jahren. Mit Begleittext. - 5.1-G1:

Verwaltungsgliederung Ost - und Südosteuropas. Mit Begleittext.

Borntraeger, Stuttgart 1989. DEM 21.-. + 21.-, 60 cm (tværfORMAT).

2 blade fra et Østeuropa atlas er ikke meget at bedømme. Regionalt er der betydeligt overlap med det næsten fuldførte Donau-Atlas (der ikke omfatter Polen og Østtyskland). Teknikken er ganske simpel, men hæderligt trykt. Der følger teksthefter med - løse hefter til et atlas i et helt andet format er en uskik. Teksten er både på tysk og engelsk. Man kan med den seneste udvikling måske tvivle på, at det oprindelige atlasprojekt vil blive fuldført.

Henning Mørch

Atlas der Donauländer. Lieferung 10. Hrsg.: Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut. Red.: Josef Brey.

Oesterreichischer Bundesverlag, Wien 1989. 3 kort, 68 cm. ATS 750.-.

Register. Lieferung 11. Hrsg.: Österreichisches Ost- und Südosteuropa- Institut. Red.: Josef Brey.

Oesterreichischer Bundesverlag, Wien 1989. XXV, 139 s., 31 cm. ATS 750.-.

Stille og roligt fortsætter det ambitiøse og

grundige værk. Herlig materialesamling for Østeuropa-interesserede. Atlas'et vil snart få historisk værdi for studiet af det, der atter tegner til at blive Europas krudt-tønde. Kvaliteten er god, teksten er praktisk indføjret i sammenhæng på blade i atlasformat. Det gælder dog ikke et stednavneregister i A-4 format, men fint nok i stift shirtingbind. Registeret omfatter utallige versioner og transskriptioner, hvilket er helt nødvendigt for et sprogligt mangfoldigt område, som atlas'et omfatter.

Henning Mørch

Harm J. de Blij & Peter O. Muller: Geography: regions and concepts. 5. ed.

Wiley, Chichester 1990. 662 s., ill. 29 cm. GBP 43.15.

To energiske forfattere har sammen med knapt 50 hjælpeskribenter produceret en verdensgeografi. Den har som hovedprincip en regional fremgangsmåde, som modificeres ved at samle udviklede lande i første del, og underudviklede i anden del. Endvidere suppleres alle de regionale beskrivelser med såkaldte systematiske essays, der giver korte introduktioner til fx befolkningsgeografi, klimatologi, bygeografi osv. Desforuden "boxe" om en lang række emner og problemstillinger, der skønnes relevante i de forskellige regioner. Hvad kan man så få med, når man skal verden rundt på 650 sider? Danmark indgår i et afsnit om Norden på i alt 6½ side, hvoraf ca. halvdelen er tekst. Denne er velskrevet og giver et sympatisk indtryk. Den følger ikke noget lænderkunde-katalog, men når alligevel omkring de væsentlige elementer af forskellig geografisk natur. Boxene i det nordiske afsnit behandler syreregnsproblematik og Nordsøolje. Der er et kort over regionen, samt et enkelt foto af en norsk fjord. Københavns størrelse og position begrundes med havnens stilling som entrepôt (denne fagterm forklares selvfølgelig i et glossarium), en stilling, som i dag må siges at være passé. Ved en systematisk gennemgang kunne andre særheder sikkert fremdrages. Bogen er rigeligt forsynet med kort og fotos, som gennemgående er af god kvalitet. Mange kort kunne dog vinde ved bedre tekst og signaturforklaring. Enkelte sider skæmmes af forskubbede farvetryk. Der er register over stednavne og fagtermer tillige med andre supplement, som gør værket anvendeligt. Komposi-

tionen af regionale, systematiske og problemorienterede indgange, samt en levende og uskematisk skrivestil gør værket interessant.

Rolf Guttesen

William E. Huxhold: An introduction to urban geographic information systems.

Oxford University Press, New York 1991. XXIII, 337 s., ill. 25 cm. GBP 40.-

Bogen giver et godt indblik i 'state-of-the-art' inden for anvendelse af gis i lokalplanlægning og administration i amerikanske byområder. Målgruppen er potentielle brugere i den offentlige administration, som forfatteren forsøger at bibringe bred viden om by-informationssystemer ved at medtage så forskellige emner som: a) informationsstrømme i lokaladministrationen, b) teknisk/datalogisk beskrivelse af vektor-gis, datastrukturer mv., c) eksempler på (succesfuld) anvendelse af by-gis, d) geokodning, geographic base files og koordinatsystemer, samt e) en idealmodel for indførelse af by-gis i en given organisation.- Anvendelseseksempler er primært fra Milwaukee, hvor forfatteren har deltaget i opbygningen af et by-gis siden 1975. Der gennemgås zoneændringer, etablering af afstemningsdistrikter & bygningsinspektionsdistrikter, renovationsruter, ejendomsskat, udpegning af bygninger med blyholdig maling, lokalisering af biblioteker & spirituslicenser m.m. Fra de tekniske afsnit kunne gis-kyndige danskere være interesserede i beskrivelsen af DIME- og TIGER-filerne (såkaldte Geographic Base Files), der indeholder data om byens fysiske struktur (vejsystem mv.) og gør det muligt at relatere fx en post-adresse til en geografisk lokalitet.- Bogens udgangspunkt er, at gis-teknikken fungerer, og at den potentielle gis-brugers problem er at få den nødvendige bevilling og opbakning. Bogens sidste afsnit bruges derfor på en gennemgang af "the model urban GIS-projekt" hvor berettigelsen af indførelsen af et by-gis vurderes på grundlag af langsigtet databehov, pilotprojekter mv.- Bogens svage side er den manglende behandling af de velkendte problemer af både teknisk/edbmæssig og 'organisationssstrukturel' art, der notorisk kan spolere drømmen om den optimale løsning på de rumlige udfordringer.- Bogen indeholder en del formuleringsmæssig redundans, og dens opbygning bærer præg af, at det er en vanskelig opgave (omend nødvendig) at integrere en ikke-banal behandling af

teknik, applikation og organisation. Enkelte tekniske afsnit fx om GPS og kortprojektioner står noget isoleret i forhold til bogens centrale emne.

Lasse Møller-Jensen

David Siddle and Kenneth Swindell: *Rural Change in Tropical Africa. From colonies to nation-states. (Special publications series. The Institute of British Geographers. 23).*

Blackwell, Oxford 1990. 223 s., ill. 25 cm. GBP 45.-.

Dette er en meget kompetent og meget pædagogisk skrevet oversigt over et så stort emne, som titlen angiver. At det er lykkedes, skyldes at forfatterne kombinerer deres store erfaring og viden om afrikanske forhold med inddragelse af alle de rigtige forfattere/temaer på de felter, hvor deres viden ikke dækker. Det er fx ikke så ofte, at man ser en rimelig beskrivelse af forskellige landbrugssystemer kombineret med en overordnet beskrivelse af statens rolle i udviklingsprocessen og afsluttet med en indføring i teorier om udvikling og underudvikling.- Det overordnede tema er de betydningsfulde økonomiske og sociale ændringer, som har fundet sted siden kolonitiden og i nutidens uafhængige Afrika.- Første del beskriver ændringsprocesserne, hvorledes de rurale strukturer og produktionssystemerne tilpasses og transformeres. Både dyrkningssystemer, arealudnyttelse og arbejdskraft belyses. Migration og sammenhængen mellem landbrugsmæssig og ikke-landbrugsmæssig indkomst er vigtige faktorer i dagens Afrika og beskrives i sammenhæng med de udvekslingsmekanismer, der karakteriserer afrikanske rurale samfund.- I anden del undersøges effekten af statens intervention i form af landsbyflytninger, priskontrol på landbrugsprodukter, kunstvanding-, stordrifts- og større bosættelsesprojekter.

Konklusionen er, at de nuværende ændringer skal ses i lyset af tilpasningsstrategier i fortiden. Her søgte man strategier, som ikke kun efterstræbte et enkelt mål, men prioriterede sikkerhed og spredning af risiko højt. Typisk for Afrikas nyere historie er, at staten som administrator følger udviklingsplaner med snævre mål og hurtige resultater. Følgen er ofte en social transformation, en øget kløft mellem rige og fattige. Politikere, bistandsorganisationer og planlæggere må standse deres sololøb og finde sammen.- At bogen tog

lang tid at anmelde er vel det bedste ord, den kan få med på vejen: den blev læst og brugt og kunne dårligt undværes.

Peter Strømgaard

Remote sensing of biosphere functioning. R. J. Hobbs, H. A. Mooney (eds.). (Ecological studies, vol. 79).

Springer, New York 1989. IX, 312 s., ill. 24 cm. DEM 198.-.

Denne bog, i den snart klassiske serie "Ecological Studies", indeholder 15 bidrag, fortrinsvis af amerikanske og australske forskere. Sigtet er at demonstrere og diskutere, at/om satellitbaseret remote sensing kan yde et væsentligt bidrag til forståelsen af biosfærens funktion. Det hævdes indledningsvis, at mulighederne på dette felt langt fra er fuldt udnyttet. I økologen R. Dean Graetz' åbningsafsnit gives en glimrende diskussion af muligheder og begrænsninger i anvendeligheden af remote sensing data. Nødvendigheden af at bevæge sig ud over de hidtil mest anvendte fortolkningsprincipper, baseret på statistisk klassifikation og spektrale indices, hen mod "scene-sensor modeller" demonstreres klart, ligesom udnyttelsen af de spatiale og temporale dimensioner betones. En anden klar tendens i moderne remote sensing, kombination af remote sensing data og matematiske modeller, demonstreres i flere afsnit. Runnings bidrag vedr. terrestrisk netto primærproduktion, Dickinsons om jordoverfladens vand- og energi-balance og et modelstudie af Amazon-bassinets hydrologi er gode eksempler. Lærerigt er et afsnit, der klart og konkret redegør for skalaproblemer ved kombination af satellit-, fly- og feltobservationer, med udgangspunkt i FIFE/ISLSCP eksperimentet. Der er også blevet plads til mere eksotiske emner, fx vedr. remote sensing af "trace gases" og plantedækkers biokemiske sammensætning. Alt i alt giver bogen et lidt spredt men alligevel ganske repræsentativt billede af nyere udviklingstendenser på feltet. Den demonstrerer klart det unikke globale perspektiv, som satellitbaseret remote sensing kan give, men påpeger også, at kun en lille del af de informationer, som er nødvendige for at skabe et nogenlunde tilfredsstillende billede af biosfærens funktion, kan leveres af de eksisterende og planlagte satellit/sensor-systemer.

Kjeld Rasmussen

Theoretical production ecology: reflections and prospects. Eds.: R. Rabbinge et al. (Simulation monographs, 34).

Pudoc, Wageningen 1990. XIV, 301 s., ill. 23 cm. NLG 130.-.

Dette bind i serien "Simulation Monographs" fra Wageningen indeholder en række bidrag stammende fra et symposium, afholdt i anledning af professor de Wit's pensionering. Bidragyderne er primært de Wit's elever og samarbejdspartnere, hvilket giver bogen et let præg af "festskrift". De Wit, hans medarbejdere, elever og institut, "Department of Theoretical Production Ecology", har spillet en ganske dominerende rolle på dette felt i de sidste 30 år. Bogen rummer således bidrag fra en række af feltets fremtrædende udøvere, fx Monteith, Goudriaan og Penning de Vries, og de har benyttet lejligheden til at reflektere over feltets historie, status og fremtidsperspektiver, hvilket gør en række afsnit læseværdige for andre end den snævre kreds af "modelbyggere". Nogle få bidrag kan fremhæves som specielt interessante: Monteiths skriver om "Conservative behaviour in the response of crops to water and light", et klassisk og centralt emne, mens Goudriaan bidrager med det højaktuelle "Atmospheric CO₂, global carbon fluxes and the biosphere", og Spedding skriver om "Agricultural Production Systems" og betoner her specielt betydningen af system-tankegangen i landbrugssystem-forskningen. Bogens bidrag spænder vidt rent emnemæssigt, hvilket tilsyneladende afspejler bredden af de Wit's indsats, såvel som hvad angår graden af teknisk indsigt, der forlanges af læseren. Modelorienterede landbrugsgeografer vil imidlertid her kunne finde autoritative afsnit, der perspektiverer de sidste 30 års udvikling på feltet.

Kjeld Rasmussen

Satellite remote sensing for resources development. Ed. by Karl-Heinz Szekiella.

Graham & Trotman, London 1986. XII, 221 s., ill. 24 cm. GBP 37.50.

Bidragene i denne bog stammer fra et "ekspert-møde" vedr U-lands anvendelse af satellitbilleder, arrangeret af FN-organisationen DTCD i samarbejde med "Economic and Social Development Center of the German Foundation for International Development", afholdt i Berlin i 1984. Bidragene dækker både remote sensing i radar- og det optiske område. Der indledes med en kortfattet opsummering af mødets